

**ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

*Κύριοι εκπρόσωποι των φορέων του αναπηρικού κινήματος και **κύριοι** εκπρόσωποι των μέσων μαζικής ενημέρωσης*

Όταν μου ζητήθηκε να παρουσιάσω στη διημερίδα αυτήν το θέμα των ατόμων με αναπηρία σε **σχέση** με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σκέφτηκα με ποιον τρόπο θα μπορούσα να το αναδείξω καλύτερα, αλλά και πώς θα μπορούσα να **πείσω** με επιχειρήματα για την αναγκαιότητα μεγαλύτερης δημόσιας προβολής των ζητημάτων που αφορούν τον χώρο των ατόμων με αναπηρία. Γιατί δεν βρίσκουν μέχρι σήμερα την προβολή που τους χρειάζεται αλλά και τους αναλογεί;

Το βέβαιο είναι ότι τα άτομα με αναπηρία δεν αποτελούν μια **αμελητέα** πληθυσμιακή κατηγορία, ώστε κατ' εξαίρεση να πέφτουν πάνω τους τα φώτα της δημοσιότητας. Αν, όπως είχε πει ο Andy Warhal, σε κάθε άνθρωπο αντιστοιχούν δεκαπέντε λεπτά δημοσιότητας στη ζωή του, τότε το βέβαιο είναι ότι κάθε μέρα για αρκετές ώρες τα φώτα της δημοσιότητας θα έπεφταν πάνω σε ένα άτομο με αναπηρίες.

Αυτός ο ιδιότυπος περιορισμός ή αποκλεισμός από τη δημόσια προβολή έχει σίγουρα να κάνει και με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Συνδέεται με το ευρύτερο πρόβλημα, τη μεγάλη αυτή συζήτηση που αφορά τον ρόλο και την ευθύνη τους στις σύγχρονες κοινωνίες. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν καλύπτουν τα ίδια την αναγκαιότητα ενημέρωσης και πληροφόρησης της κοινωνίας. Η ενημέρωση είναι απλώς το μέσο για μια σειρά από λειτουργίες που επιτελούν και μπορούν να επιτελέσουν στις σύγχρονες κοινωνίες. Λειτουργίες που άλλες φορές είναι περισσότερο και άλλες φορές λιγότερο εμφανείς.

Η αλήθεια είναι ότι η αναπηρία εθεωρείτο πάντοτε συνώνυμο της αδυναμίας και της **πλήρους** ανικανότητας. Στην πράξη, αντιμετωπίζουμε κάποιον ανάπηρο σαν να είναι ολικά ανάπηρος, ασχέτως αν η ανεπάρκειά του σχετίζεται με συγκεκριμένες λειτουργίες που δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει. Και αυτή η φιλεύσπλαχνη απαξίωσή του από τον κοινωνικό περίγυρο είναι ό,τι χειρότερο για τον ίδιο τον ανάπηρο. Γιατί έτσι ο ανάπηρος αισθάνεται άχρηστος και ότι θα πρέπει να αποσυρθεί από τον κόσμο της εργασίας, από τον κόσμο της διασκέδασης, της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή. Θεωρούμε ότι η ανθρωπιστική στάση μας απέναντί του είναι να τον λυπηθούμε, παρά το ότι ο ίδιος δεν θα ήθελε ποτέ κάτι τέτοιο. Το αποτέλεσμα είναι να λυπηθεί και ο ίδιος τον εαυτό του, να θυματοποιηθεί, να στιγματιστεί και να αισθάνεται ότι πρέπει να αποσυρθεί. Δυστυχώς, μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν έχει αλλάξει σημαντικά αυτή η αντιμετώπιση. Αν θυμηθούμε το πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων από τις ειδήσεις και τις εφημερίδες, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγονται και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015

Τους παρουσιάζουν σαν να ζουν για να ξεπεράσουν το πρόβλημα που έχουν. Σαφώς και απασχολεί τα άτομα με αναπηρία πώς θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της αναπηρίας τους, αλλά να ξέρετε ότι οι άνθρωποι αυτοί, παιδιά ή μεγαλύτεροι, παίζουν, γελούν, ερωτεύονται, είναι φυσιολογικοί άνθρωποι. Περισσότερο φυσιολογικοί από τα μοντέλα των διαφημίσεων. Και είναι περισσότερο φυσιολογικοί γιατί είναι πολύ περισσότεροι αριθμητικά από τα υγιέστατα μοντέλα, είναι πιο φυσιολογικό το ενδεχόμενο ένας άνθρωπος να αποκτήσει κάποια αναπηρία στη ζωή του, παρά να πετύχει ταυτόχρονα στον έρωτα, στο επάγγελμα και στην κοινωνική του ζωή, όπως δείχνουν οι διαφημίσεις.

Για να τους εντάξουμε, λοιπόν, ή να τους επανεντάξουμε στην κοινωνική και οικονομική ζωή, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να τους εντάξουμε ισότιμα στην εικόνα που έχουμε για τους ανθρώπους, όχι να τους αντιμετωπίζουμε ως ένα διαφορετικό κόσμο που ζει παράλληλα με τον δικό μας. Αυτό νομίζω ότι είναι και η πιο σημαντική ευθύνη των μέσων μαζικής ενημέρωσης και δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολο να το πράξουν, να εντάξουν δηλαδή στα προγράμματά τους ανθρώπους με αναπηρία που συμβιώνουν αρμονικά με τους άλλους ανθρώπους.

Ευχαριστώ.

Ι. Δεσποτοπούλου, Άτομα με αναπηρία και Μ.Μ.Ε., Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας - Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, Αθήνα 2006, σσ. 96-102 (διασκευή).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη, σύμφωνα πάντα με το κείμενο.

α. Θα έπρεπε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να προβάλλουν περισσότερο τα προβλήματα των αναπήρων.

β. Πρέπει να σεβόμαστε τους ανάπηρους ανθρώπους, επειδή έχουν ίσες δυνατότητες με τους υπολοίπους.

γ. Ο οίκτος προς τους αναπήρους ωθεί στην περιθωριοποίηση και τον στιγματισμό τους.

δ. Το φυσιολογικό δεν ταυτίζεται με το πρότυπο.

ε. Θα έπρεπε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να δείχνουν ανάπηρους ανθρώπους να συνυπάρχουν με τους υπολοίπους.

Μονάδες 10

**ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015**

B2. α) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου (μονάδες 2) «**Η αλήθεια είναι ... φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.**» και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 3).

β) Να βρείτε το είδος του κειμένου που σας δίνεται (μονάδες 2) και να καταγράψετε τρία διαφορετικά γνωρίσματά του που να τεκμηριώνουν την απάντησή σας (μονάδες 3).

Μονάδες 10

B3. α) Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κύριοι, σχέση, πείσω, αμελητέα, πλήρους.**

(μονάδες 5)

β) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα αντώνυμό της και κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές:

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια αμελητέα πληθυσμιακή κατηγορία.

Ο ανάπηρος αισθάνεται ότι θα πρέπει να αποσυρθεί από τον κόσμο της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή.

(μονάδες 2)

γ) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας τη λέξη με το έντονο μαύρο χρώμα με ένα συνώνυμό της:

Ο **ιδιότυπος** περιορισμός των αναπήρων από τη δημόσια προβολή έχει να κάνει με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Δυστυχώς, δεν έχει αλλάξει σημαντικά η **αντιμετώπιση** των αναπήρων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η ενημέρωση είναι μία από τις λειτουργίες τις οποίες **επιτελούν** τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

B4. Στις υπογραμμισμένες προτάσεις του αποσπάσματος που σας δίνεται, να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική. (μονάδες 2)

«Αν θυμηθούμε το πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων από τις ειδήσεις και τις εφημερίδες, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγονται και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.»

Γιατί η συντάκτρια του κειμένου προτίμησε την παθητική σύνταξη; (μονάδα 1)

Ποια αλλαγή παρατηρείτε στο νόημα μετά τη μετατροπή της παθητικής σύνταξης σε ενεργητική; (μονάδες 2)

Μονάδες 5

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015

Γ1. Με αφορμή τη βράβευση συμμαθητή σας με αναπηρία ο οποίος αρίστευσε, να συντάξετε άρθρο 500–600 λέξεων που θα δημοσιευτεί σε τοπική εφημερίδα, εκθέτοντας τις απόψεις σας σχετικά με τα παρακάτω:

- α) Ποια εικόνα και ποια στερεότυπα έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία;
- β) Για ποιους λόγους τέτοια άτομα μπορούν με τη στάση ζωής τους να αποτελέσουν πρότυπο για όλους μας;

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Η ομιλήτρια απευθυνόμενη στους εκπροσώπους του αναπηρικού κινήματος και των μέσων μαζικής ενημέρωσης καταθέτει τον προβληματισμό της αναφορικά με την αναπηρία και το ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Αφορμώμενη από τον Andy Warhal, υποστηρίζει ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες δικαιούνται πολλαπλάσιο χρόνο προβολής, κάτι το οποίο δεν εφαρμόζεται, καθώς η πληροφόρηση δεν αποτελεί πρωταρχικό μέλημα, αλλά τρόπο επίτευξης διαφόρων επιδιώξεων. Η παραδοχή ότι η αναπηρία είναι ολοκληρωτική, οδηγεί σε μια απόλυτη άρνηση απ' τον ανάπηρο να αποτελεί ενεργό μέλος της κοινωνίας. Αυτή η κατάσταση ενδυναμώνεται απ' τη συμπεριφορά τόσο των συνανθρώπων όσο και των μέσων που την ανακυκλώνουν. Κλείνοντας, επισημαίνει ότι οι ανάπηροι είναι φυσιολογικοί άνθρωποι που τα μέσα οφείλουν να τους αντιμετωπίζουν ως ισότιμα μέλη της ευρύτερης κοινωνίας.

B1. Α. Σωστό Β. Λάθος Γ. Σωστό Δ. Σωστό Ε. Σωστό

B2. α) Η τέταρτη παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα με τη μέθοδο **αιτίου – αποτελέσματος** (-η φιλεύσπλαχνη απαξίωση- και -η ανθρωπιστική στάση- οδηγούν στο στιγματισμό και στη θυματοποίηση των αναπήρων: «Και αυτή...αποσυρθεί»), καθώς και με **παραδείγματα** («Στην πράξη...πραγματοποιήσει», «Αν θυμηθούμε...στιγματισμού»).

β) Το είδος του κειμένου είναι ομιλία σε διημερίδα. Στοιχεία που το πιστοποιούν αυτό είναι: η προσφώνηση και η αποφώνηση, η χρήση α' ρηματικού προσώπου (να παρουσιάσω) και η δομή προσχεδιασμένου λόγου (πρόλογος: 1^η παραγράφος, κύριο μέρος: 2^η-5^η, επίλογος: 6^η παράγραφος).

B3. α)

- Κύριοι: κυρίως
- Σχέση: σχετικός
- Πείσω: πείσμα
- Αμελητέα: μέλημα
- Πλήρους: πληρότητα

β) Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια **υπολογίσιμη** πληθυσμιακή κατηγορία.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015

Ο ανάπηρος αισθάνεται ότι θα πρέπει **να ενταχθεί** στον κόσμο της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή.

γ) Ο **ιδιόμορφος** περιορισμός των αναπήρων από τη δημόσια προβολή έχει να κάνει με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Δυστυχώς, δεν έχει αλλάξει σημαντικά η **προσέγγιση** των αναπήρων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η ενημέρωση είναι μία από τις λειτουργίες τις οποίες **εφαρμόζουν** τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

B4. «Αν θυμηθούμε το πώς οι ειδήσεις και οι εφημερίδες προβάλλουν τα θέματα των αναπήρων, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγουν και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.»

Η συντάκτρια του κειμένου προτίμησε την παθητική σύνταξη για να τονιστεί η δράση που προέρχεται από το ποιητικό αίτιο (πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων και πώς αναπαράγονται τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού).

Μετά τη μετατροπή της παθητικής σύνταξης σε ενεργητική τονίζεται πλέον το υποκείμενο του μεταβατικού ρήματος (ειδήσεις και οι εφημερίδες).

Γ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο σε τοπική εφημερίδα, τίτλος, γ' πρόσωπο, ύφος απλό-οικείο

Ενδεικτικός τίτλος: «Τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία του σήμερα»/ «Δύναμη ψυχής»

Ενδεικτικός πρόλογος:

Η βράβευση ενός μαθητή με αναπηρία αποτελεί ένα μόνο παράδειγμα της δύναμης αυτών των ανθρώπων που κάτω από δύσκολες συνθήκες επιμένουν και καταφέρνουν να διαπρέπουν στο χώρο τους. Ωστόσο, η κοινωνία επιλέγει να τους αντιμετωπίζει στερεοτυπικά, παραγνωρίζοντας το γεγονός ότι τα άτομα αυτά αποτελούν πρότυπο στάσης ζωής.

Κύριο μέρος

Α' ερώτημα: εικόνα και στερεότυπα κοινωνίας για τα άτομα με αναπηρία

Βιώνουν την απομόνωση και παραμέληση από το κοινωνικό σύνολο και διακατέχονται από ψυχικό πόνο τόσο για το ίδιο το πρόβλημα όσο και για τη στάση των συνανθρώπων τους.

Το ευρύ κοινό τούς θεωρεί ανίκανους να αντεπεξέλθουν ακόμα και στις βασικές φυσικές τους ανάγκες και επικρατεί η αντίληψη ότι οι ανάπηροι είναι άτομα πολιτικά άβουλα, φερέφωνα των «φυσιολογικών» ανθρώπων.

Δε γίνονται εύκολα αποδεκτοί σε επαγγελματικούς χώρους και λόγω εξωτερικής εμφάνισης, αλλά και γιατί υπάρχει η εσφαλμένη εντύπωση ότι πρόκειται για

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015

χαμηλότερης ποιότητας εργατικό προσωπικό με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν οικονομικό πρόβλημα εξαιτίας της ανεργίας που τους πλήττει.

Η αναπηρία αποκλείεται από χώρους ψυχαγωγίας, γιατί δεν μπορεί να ταιριάζει στο μυαλό των ανθρώπων με τις χαρές και τις απολαύσεις της ζωής.

Οι ανάπηροι θεωρούνται άτομα χαμηλής μορφωτικής κατάρτισης με έλλειψη κριτικής ικανότητας.

Δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν ότι η αναπηρία είναι μια θεία τιμωρία για κάτι κακό που έχει διαπραχθεί.

Μεταβατική περίοδος

Αυτή η υποτιμητική εικόνα είναι δυνατόν να αρθεί μέσα από προσπάθειες όπως αυτή του αριστούχου μαθητή και ταυτόχρονα να αποτελέσουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρότυπα για τη στάση ζωής τους.

Β' ερώτημα: λόγοι που τέτοια άτομα μπορούν να αποτελέσουν πρότυπο με τη στάση ζωής τους

Είναι άτομα που αναπτύσσουν ουσιαστικές σχέσεις, καθώς τα ίδια γνωρίζουν καλά τις ανάγκες του ανθρώπου (σωματικές, ψυχικές, πνευματικές) και διακατέχονται από ψυχικό σθένος και απίστευτη θέληση για ζωή.

Παραβλέπουν τις αδυναμίες τους και επενδύουν στο σώμα τους γυμνάζοντάς το και συμμετέχοντας σε παραολυμπιακούς αγώνες.

Δεν υποκύπτουν στις αδυναμίες τους και αναζητούν εναλλακτικούς τρόπους εργασίας (τηλεργασία), αξιοποιούν τις δεξιότητές τους (χειροτεχνίες κ.ά.) και γίνονται παραγωγικοί εξοικονομώντας τα απαραίτητα έσοδα για τη διαβίωσή τους.

Συμμετέχουν ενεργά στα κοινά, πολιτικοποιούνται, ενώ δεν είναι λίγα τα παραδείγματα που εκλέγονται και υπερασπίζονται τα δικαιώματα των αναπήρων με σθένος και αποτελεσματικότητα.

Αποτελούν αγωνιστές που καθημερινά μάχονται για το αυτονόητο (μετακίνηση, επικοινωνία, ψυχαγωγία) και ακόμα και όταν η κοινωνία δεν τους το επιτρέπει, προσπαθούν κατά μονάδες να καλλιεργηθούν και να μορφωθούν.

Είναι άτομα που παρ'όλες τις δυσκολίες διακρίνονται για το ήθος και την αξιοπρέπειά τους και δεν χάνουν την πίστη τους.

Ενδεικτικός επίλογος:

Κλείνοντας, διαφαίνεται ότι η βράβευση αυτή ήταν ικανή να ανατρέψει αυτά που το πέρασμα του χρόνου έχει καθιερώσει και να υπενθυμίσει ότι το σώμα είναι μέρος του συνόλου της υπόστασης του ανθρώπου. Παραδείγματα όπως αυτό θα πρέπει να προβάλλονται, ώστε να αναδειχθεί ο άνθρωπος ως η ανώτατη αξία. Η κοινωνία οφείλει να αντιμετωπίζει ισότιμα όλα τα μέλη της και να δίνει χώρο στους ανθρώπους που αξίζουν ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητές τους.

**ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015**

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

www.floropoulos.gr

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ. – ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ Ε. – ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ.